Naar Java, I
Door Pater Xaverius Vloet O.Carm.

De jonge pater Xaverius Vloet

Uit dankbaarheid jegens de tallooze weldoeners der Carmelietenmissie op Oost-Java en Moedoera, wil ik in het kort een beschrijving geven van de reis naar mijn missiegebied.

Eindelijk dan was de lang verbeide dag aangebroken, waarop ik in het gezelschap van twee Fraters van het Gregoriushuis te Utrecht de reis zou aanvaarden. Mijn medebroeders in de verschillende kloosters had ik reeds het vaarwel toegeroepen. Maandagavond 6 februari nam ik afscheid van mijn oude moeder, mijn broers en zusters. Op zulk een oogenblik voelt men wat het zeggen wil, zijne dierbaren te moeten verlaten, ook al stort het doel dat men zich voorstelt balsem in de grote wonde, nog een laatste handdruk en het oogenblik van scheiden is daar.

De auto brengt mij naar Nijmegen, om vandaar uit den volgenden morgen per express-trein te vertrekken. De meest hartelijke gastvrijheid mocht ik genieten bij pater prof. T. Brandsma. Bij het ontwaken den volgenden morgen is wel de eerste gedachte: vandaag zal ik vertrekken.

Dinsdag 7 februari kwart voor acht hadden we met ons drieën een plaatsje gevonden in den trein die ons door Duitschland zou voeren. Daar op het perron staat de hoogeerw. pater provinciaal, pater prof. dr. Titus Brandsma, rector Van de Hengel en frater superior der twee fraters die mij vergezellen. Voor 't laatst ontvangen wij den Priesterlijken zegen, nog een alleszeggende handdruk, een hartelijk: "goede reis" - de trein vertrekt, snel, onmeedogend, zooals het leven is… Het is 8.58.

We passeren door een vrijwel Hollandsch landschap: Cranenburg, Goch, Kempen. We gelooven het zelfs niet, dat dit onze reis naar Indië is; het is als een droom. Crefeld! Stoppen! 11.10? O ja, even onze horloges 40 minuten verzetten. We hebben middel-Europeesche tijd. Groote stad, dat Crefeld! Een paar mooie kerken zeggen ons dat wij ook hier thuis zouden zijn.

Dombrug in Keulen, 1928

De express is een rijdend hotel. Een bediende komt vragen of wij het middagmaal in den trein wenschen te gebruiken. Om 12 uur begeven wij ons naar de restauratiewagen voor het diner. Onder het middagmaal komt Keulen in 't gezicht. De groote brug gaan we over, nu zullen we den Dom zien! Door de straten langs den spoorweg telkens een beter gezicht op het prachtige bouwwerk, tot we het op een moment even geheel voor ons hebben.

Na Keulen voert de trein ons van den Rijn af en in 'n boog brengt hij ons er weer heen. Na het middagmaal genieten wij volop van het prachtige natuurschoon aan de Rijn-oevers. Op het eerste oogenblik bekruipt ons het gevoel van teleurstelling. Is dat nu de schoone Rijnoever? Maar het was een voorbarig oordeel. Straks zal het anders zijn.

Wat biedt de Rijnoever na Hammerstein veel schoons! En dan te denken al die grootheid in het bevallige kleed der lente of de rijke pracht van den zomer! Tegen de berghellingen rijen zich de wijngaarden. De afscheidingen tusschen de verschillende terrassen worden gevormd door muren. Het Rijnlandsche volk begrijpt het woord uit het Evangelie. "Ik had mijn Wijngaard omringd met

een muur”. In regelmatige orde staan daar die duizenden stokken, waarlangs de wingerden zich omhoog zullen slingeren en op den bepaalden tijd een schoone vrucht zullen opleveren.

Ehrenbreitstein zoals pater Vloet het in 1928 gezien moet hebben

Steeds schooner en rijker ontwikkelt zich de pracht van het Rijnland. Ehrenbreitstein wekt onze bewondering door zijn grootsche citadel; ringen van muren met krachtige poorten, opstijgend tot den top der rotsen. Aan de anderen Rijnoever verheft zich een forsch ruiterstandbeeld: Koblenz ontrolt ons zijn panorama. Zie, Ehrenbreitstein heeft een schipbrug. En onze gedachten gaan naar het vaderland, dat reeds zoo ver achter ons ligt. En hoe weinig denken wij nog aan Indië! In vliegende vaart passeeren wij tal van stations, doch onze trein gunt zich niet den tijd om daar te stoppen, alsof hij wist dat wij nog een lange reis te maken hebben.

Tegen drie uur bereiken wij Wiesbaden. Wat een ontzettend groot station! Men ziet een macht van perrons. Na het oponthoud rijdt de trein dezelfden kant terug en dan links af, want we moeten de Rijnbrug over, en weldra stoomen wij de nog grootere stad Mainz binnen. Het is de stad van ons eerste nachtlogies. Op het perron worden wij hartelijk verwelkomd door pater Marcellus Föller van de Hollandsche Carmelieten in Mainz. Om vier uur bereiken wij de Karmeliterplatz, waar het voormalige klooster staat, thans ingericht tot school, met de meest gulle hartelijkheid worden wij door mijn medebroeder ontvangen, al is het dan ook in een klein kloostertje.

Mainz, de kerk van de Karmelieten aan de Karmeliterplatz 5

Weldra komt ook pater Ter Haar, prior, ons hartelijk begroeten. Het deed ons goed een gezellige avond te midden van Hollanders in den vreemde te mogen doorbrengen. Den volgenden dag tegen half een zwaaiden wij pater Marcellus uit den vetrekkenden trein een hartelijk vaarwel toe en voort ging het door het gastvrije Mainz verder!

De trein is flink bezet. Toch hebben we nog een drietal plaatsen in één coupe weten te bemachtigen. Het station van Mainz rollen we uit en we zien weer eens de groote stad, waarvan we zulk ’n plezierige gedachte meenemen op de groote reis, onze eerste kennismaking, onze vriendschap met Hollanders in den vreemde. Wij bevinden ons op den linker Rijnoever. Het landschap is vlakker, alleen aan den horizon verheffen zich bergen. Onze trein snelt steeds verder in de richting van Bazel. Te Freiburg arriveeren we om 10 vóór 6. Een stad, prachtig gelegen in een dal tusschen hooge bergen.

Nu treedt de schemering in. Uit ons coupéraampje genieten we van de pracht, waarmee de hemel zich tooit bij de uitgeleide van zijn vorstin. En wij beschouwen nog eens het Duitsche land. Spoedig zullen we weer in een ander land zijn, verder van het vaderland, dichter bij ons doel. Op het station van het Zwitsersche Baden staan de douanebeambten al klaar. Ze kijken wat strenger dan de douanen in Duitschland. De passen worden gestempeld, doch onze koffers kunnen dicht blijven. We mogen Zwitserland in, al weer een deel van de reis gelukt. Jammer, dat er hier geen Carmelietenklooster is om ons binnen zijn gastvrije muren te ontvangen.

Juist in ’t stationsgebouw komt een bediende naar ons toe. Op zijn pet staat “Savoy Hotel Univers”. Het is ons hotel. Hij neemt onze koffers over en we volgen hem naar het hotel, dat

tegenover het station ligt. Bij onze intrede draaiden de deuren al open, vóór we met de handen aan de knoppen konden komen. Drie tot vier bedienden buigen een kwartslag voorover, terwijl de panden van hun jassen hetzelfde naar achteren doen, alles staat stijf van deftigheid. In de vestibule, schitterend van marmer en glas, staat ook nog een heer in uniform, die wij in onzen eersten schrik nog niet hadden gezien.

Baden, Zwitserland, in de winter.

Die man weet wie wij zijn. We teekenen een formulier en de nummers van onze kamers worden afgeroepen. Een bediende - weer een ander - gaat ons voor. Per lift bereiken wij de vijfde verdieping. Dien avond bracht ik nog een bezoek aan den pastoor der naastbijgelegen kerk, om den volgenden dag om half zes de H. Mis te kunnen lezen. Om half acht vertrokken wij voor het derde en laatste deel van onze landreis, het langste maar ook het mooiste: de tocht per trein door Zwitserland. Vandaag zullen wij uren en uren reizen door het wondere bergland, zien zullen wij met eigen oogen het landschap, waar de schoone pracht van den zomer zich paart aan de ijsige indrukwekkendheid van den winter. De zon werpt al de gulden overvloed van haar licht op de besneeuwde toppen der bergen, die te glanzen staan in den hellen gloed. Het is daarboven een zee van licht. Verrukkelijk!

Langzaam voert ons de trein te midden van 't berglandschap. Echt winter lijkt 't op de stationnetjes en in de dorpjes, waarlangs we voortijlen. Zwitserland heeft zijn eerste schoonheden aan ons geopenbaard. Doch het is slechts een inleiding, een voorspel op wat komen gaat.

Luzern; een groote fraaie stad aan den voet tegen de helling van bergen, gelegen aan 't schoone meer. De zon schijnt fel en brandt in de coupé. Na het vertrek uit 't station ontwikkelt zich voor ons oog heel de pracht van het Vierwoudstedenmeer, zoover als dat in dit jaargetijde mogelijk is. Want ja, wij zien Zwitserland zonder den lente- of zomerdos van groen en bloemen. De boomen staan nog kaal en doodsch, geen kleurenpracht in de dalen schept scherper contrast met de besneeuwde hellingen der bergen. Maar toch ongerept en volkomen vertoont zich aan ons het geweldige.

Om elf uur gaan we den beroemden St. Gothard-tunnel binnen. Het is plotseling nacht, wat een klein kwartiertje aanhoudt en toch rijdt de trein met snelle vaart. Nadat we in den trein ons middagmaal gebruikt hebben, ontrolt zich aan ons oog het verrukkelijke panorama van 't lieflijke Lugano, aan het meer van dien naam. Alle reizigers overeind. De camera's zijn gericht en iedereen wil volop genieten van deze oogenweelde. Helder schijnt de zon op het blauwe meer en op de helling der bergen, waartegen Lugano getooverd ligt. Langzaam onttrekt zich dit glimpje van paradijs-pracht aan ons oog. De reizigers keeren op hun plaatsen terug. Kortstondig en vergankelijk is alle aardse schoonheid.

Chiasso brengt ons weer terug uit de poëtische sferen naar het platte land der nuchtere werkelijkheid. Passen-controle en onderzoek door douanen zijn uitstekende middelen om den idealiseerenden mensch er aan te herinneren, dat deze aarde bewoond wordt door nakomelingen van een gevallen menschenpaar. Daar staan de douane-beambten reeds op het perron; strenger en onmeedoogender kijken ze den trein in dan in de andere landen, welke we passeerden. De geest van Mussolini waart hier rond. Zijn kop grijnst ons tegen van alle muren van het station. Naast het wantrouwen komt in ons op

de zucht tot behoud van wat het onze is. - Zullen wij onze sigaren voor de lange zeereis veilig binnen dit zwarte gebied krijgen?

Wij hebben onze koffers reeds klaar liggen; dat wekt vertrouwen. Daar heb je ze! Wij hooren zoo iets van "cigare". Nergens nog heeft men in onze koffers gesnuffeld, maar hier gebeurt het. En bij een van ons wordt een sigarenkistje uit de tasch gehaald. Triomfantelijk kijkt de zwarte man! Maar och, een kleerborstel, een tube asperientjes, een doosje purol en andere dingetjes veranderen den politie-trek in een aanminnige glimlach. Nog niet ontmoedigd, rommelt hij nog in een andere koffer maar met even weinig succes. We worden verder met rust gelaten en nu ik dit in Malang neerschrijf, rook ik een van die fijne Hollandsche sigaren, van goede kennissen ontvangen.

Om twee uur bereiken we Como. Het lieflijke van Lugano wordt hier op den achtergrond gedrongen, om plaats te maken voor het geweldige, het grootsche. Ook hier een groot blauw meer, overstraald door een felle zon en daaruit oprijzend groote en geweldige berggevaarten, waartegen Como ligt gebouwd. Como is de machtige apotheose na het schouwspel der natuur dat we dezen dag hebben bijgewoond. De raampjes der coupé worden opengezet en een heerlijke koelte komt binnen.

Wij genieten, maar niet lang, want men verandert het nummer van onze coupé; in Italië is onze tweede klas mooi genoeg voor eerste. We zitten nu dus eerste klas en zullen een andere plaats moeten opzoeken. Wij protesteeren bij den chef, doch het helpt niet. In Milaan moeten wij verhuizen en de trein is zóó vol, dat wij ons met staanplaatsen moeten behelpen. Reeds vóór Milaan waren we weer op het vlakke land. De Italiaansche steden en dorpen, welke wij passeeren, maken geen netten indruk voor een Hollander. Aan alle stations ziet men de mannen van Mussolini. Eindelijk, eindelijk bereiken we om zeven uur Genua, het eindpunt van onze landreis. (*Wordt vervolgd*)